

pošto ne svodi samo na suprotnost spram perioda Temistokla i Perikla).

HEGELOVA LOGIKA I POVIJEST A ipak je radi trajnog i vječnog trebalo da nestane prolazno i ništavno. — Na kraju zapadnjačke filozofije Hegel je znao za povijesnost svega što jest a ipak ju je ukinuo u logičkom kretanju pojma, u dijalektici apsoluta.

Moćna negativnost povijesti kao izvora filozofije ostala je za filozofiju nepromišljena raspadajući se s jedne strane na stabilne biti, vječne strukture etc., a s druge strane na prolaznost, slučajnost, puku faktičnost. Sinteza je za Hegela bila u »vječnoj sadašnjosti« kao spekulativnoj verziji vremenitosti; samo vremenito bilo je puko trajanje i obnavljanje jednog te istog — nešto nebitno. Logika je usisala život i gibanje — povijesti je ostala spoljašnja ljuska prolaznosti.

HEGELOV TESTAMENT: NIHILIZAM SVIJETA Tako okovana povijest rebelirala je u posthegelovskoj idejno-realnoj situaciji s ništavošću sistema, totaliteta — onog vječnog, stalnog, bitnog, — logos se pretvorio u organizirani besmisao. Filozofija tu nije bila, hegelovski govoreći, »ukinuta i sačuvana« — ona je bila svrgnuta — između ostalog i zato što je svagda krila u sebi ono »ništa« koje ništi sistem, koje destruiira konstrukciju totaliteta. Ili se pak povukla u privatnost — ostavljajući cjelinu samoj sebi. Scientizam, historizam, tehnicizam brinuli su se, sa svoje strane, da Hegelov testament: »istina je cjelina« — bude, doduše sasvim različitim putevima od njegovih intencija, izvršen. Filozofija se »ostvarila« — ne u dijalektičkom Marxovom smislu koji hoće iskonsko pomirenje ideje i zbilje, biti i vremena u povijesti i time prevladavanje filozofije — nego kao totalna mobilizacija za održanje stabilnog u promjenljivom. Rezultat je, međutim, progresivna ništavnost cjeline i dijelova — svijeta i stvari u njemu — preskakanje »ničega« u aktualnom »sada« koje se odmah pretvara u »ništa« da bi bilo nadmašeno novim činom i novom zbiljom (dvoznačnost »aktualnog«) na